

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxe de abonament se sîmit administrațiunei tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Blăstămul nostru.

E o vreme admirabilă de primăvară. Ogoarele, sătule de odihna ce au avut-o întreaga iarnă, s'au pus iarăș pe muncă. Verdeța a cucerit tot pasul și câmpia strălucește de razele soarelui. E plin pretutindenea de oameni și de pluguri, numai noi doi, badea Gheorghe și eu, călătorim în un tren plicticos.

— »Unde te duci bade Gheorghe?« — »Mă duc la T«. — »Ce faci D-ta la oraș pe vremea aceasta frumoasă și scumpă, când economii lucră cu zor la câmp?« — »Mă duc la un avocat să-mi facă un protest contra popii«. Și-apoi îmi înșiră badea meu câte verzi și uscate. Și ca să nu lungim firul vorbii înzădar fi spui eu badii că oare nu ər fi mai bine să fie pușia mai bun la inimă și mai cugetător.

»Fi-i bun bade și ascultă ce am cetit eu mai de mult! În țările culte sunt păduri multe și mari, apoi în ele sunt șumari cu carte, plățiți de stat, ori proprietari, cari au stricta datorință să se îngrijască de pomișorii de-acolo. Iar când vine iarna și cade neaua fără intrerupere și bat vânturile înghețate de nu mai cutezi să faci nici măcar un paș în pădure, și bieteile animale sălbatică, ca cerbii, nu mai găsesc nici un firicel de iarbă, așa că s'ar prăpădi de frig și foame, șumarii pe vremurile acestea grozave ies din căscioarele lor calde, să duc apoi adânc în munți prin neauă și prin vânt și le duc fân să mănânce. Vezi D-ta bade, că oamenii cumiști sunt cu milă și față de animalele sălbatică din fundul codrilor, dară la noi să mănâncă ca câinii unii cu alții, oamenii de aceeași limbă și aceeaș lege. Oare nu ar fi mai bine să ne iertăm unii pe alții, dacă ne-am greșit, ca niște creștini buni, și din contră, să ne iubim, pentrucă iubirea este ca o rază caldă a soarelui, care pe toți îi învioarează și îi înveselește«. Și apoi ca să nu rămân nici eu dator lui badea Gheorghe pentru vorbele lui păcătoase îl iau puțin la întrebare din rezortul lui. Pe lângă aceea că știu că omul meu e coplesit de atâtea năravuri rele, mai aflū că e și bătă de cuminte în ale economiei. Nici o rânduială în curtea lui, nici un instrument

agricol mai nou, nici un animal bun de soiu nu se află acolo, de aceea nu mă mai pot stăpâni să nu estrag morala din cele spuse: »Vezi, bade Gheorghe, dacă D-ta ți-ai da silința ca din an în an, ca să nu zic din zi în zi, să înveți ceva nou în economie, ai aduce nespun de mare folos în primul rând familiei D-tale, iar în al doilea rând bisericei și neamului D-tale. Dar de badea Gheorghe nu se prinde nici un sfat, fiindcă răutatea și ignoranța au crescut mari și s'au înmulțit în el ca inelele în inima pomului. Ne despărțim, badea Gheorghe cu mutra acră și nemulțumită, iar eu cu o nouă experiență tristă.

Iată blăstămul nostru răutatea și lenea. Nicăirea nu bântuesc aceste plăgi atât de groaznic ca la noi.

Cu cât ar fi mai înainte neamul nostru, și în special biserica noastră, dacă fiecare dintre noi ar ținea la muncă ca la lumina ochilor și ar avea ambiția să se facă tot mai cuminte în cuprinsul ocupațiunilor sale. Răutatea, acest groaznic element destructiv, numai acolo poate înflori unde sufletul e corupt de lene, unde nu au ajuns oamenii la convingerea, că muncind numai fiecare în ramul său cu tot zelul și cu toată dragostea, poate să-i fie spre folos sieși și societății din care face parte,

Munca e singurul mijloc care îl poate ținea pe de o parte proaspăt pe om la trup și suflet, iară pe de altă parte, tot munca e singură în stare, să facă pe om să crească pe dinlăuntru și să ajungă la deplina înflorire a puterilor sale trupești și sufletești.

Munca însă ca să poată să-și producă roadele sale binecuvântate are neapărată lipsă de două însușiri: Întăiu trebuie să fie cuminte iară a doua oară specializată. Bunul Dumnezeu nu a acumulat toate darurile sale într'un singur om, ci fieștecăruia i-a dat un dar special. Pentru aceasta fiecare om să fie așa de cuminte și să-și aleagă acel fel de muncă, care se potrivește mai bine cu darul său special. Aflată odată aceasta muncă, care se potrivește întru toate individualității noastre, ea trebuie cultivată și iubită, fiindcă numai așa ne putem feriți în vieța aceasta și

numai așa putem folosi societății în mijlocul căreia trăim.

Ceiace îi lipsește neamului nostru este *cultura muncii cuminte și statornice*. Munca aleasă și cultivată bine, nu numai că ne scapă din ghiarele mizeriei, ci ne mântuiește totodată de multe scăderi morale atât de funeste.

Azi avem o sumedie de *polihistori* periculoși, atât în popor cât și între intelectuali. Țărani cari știu din economie ce au știut și patriarhii din biblie, măiestrii cari nu pot să treacă mai departe de arta câmpăcitului Doamne ferește, gazetari, cari nici când nu au studiat temeinic meșteșugul de a fi gazetar, învățători și preoți cari din cauza mizeriei în cele materiale și în lipsa școalelor cumsecade nici când nu au putut să adâncească rostul chemărilor lor, și să le vadă toate problemele și toate frumsețile acestora.

Avem oameni, cari fără să fi cetit, precum să fi studiat sunt în stare fără nici un scrupul de conștiință, să vorbească și să scrie despre ori ce știință voești. Care va să zică, fără o metodă de muncă cuminte, *pornim din haos și ajungem iarăși în haos*.

Când vom pune la o parte răutatea și lenea, cari bântuiesc până astăzi la noi și jos și sus și vom studia mai întâi temeinic felul de a munci al popoarelor culte și ne vom pune și noi pe muncă cuminte și bineîmpărțită, numai atunci putem zice că am pus baza unui sănătos și statornic progres intelectual și moral.

Răutatea, care ca rugina prăpădește totul numai prin muncă se poate tempera și isgoni definitiv din suflete.

Să ne scăpăm de blăstămul nostru, de răutatea împreună cu lene și să facem pe badea Gheorghe să înțeleagă ca aceea ce poate aștepta neamul său dela el, nu sunt răutățile și dușmăniile, ci e o economie de model, care să fie în stare să producă ajutoare pentru biserica și școala lui.

Simplicius.

Oameni și lucruri din Beiușul românesc.

II. Învățătorii și activitatea lor.

— 1. Starea școalelor confesionale din Bihor. —

de *Senin.*

Cu introducerea „statutului organic“ s'a creat între biserică și școală un raport mai strâns. Dar nici noua organizare a școalelor contemplată și eternizată prin legi de marele Șaguna, n'a produs o schimbare radicală spre progres, în viața Românilor bihoreni. Școalele erau prea lăsate în grija sortii, parte, că parohiile nu asigurau salariile corăspunzătoare, parte că nu aveau învățători pregătiți. Din aceste două motive protopopii instituiau așa numiți cantori, cu foarte reduse înțelegeri pentru școală.

Așa s'a scurs viața noastră 30 de ani, fără ca la sate — în majoritatea covârșitoare, — să fi putut străbate făclia culturii românești. E și acum întunec, la noi. N'a fost mirare deci, dacă câte un inspector regesc mai zelos, a căutat să înființeze școli de stat, unde numai s'a putut.

O lege școlară aspră, — legea lui Apponyi — solicează noui îndrumări și ne îndreaptă privirile asupra avutului nostru, ce l-am cultivat. Legea Apponiană ne-a aflat nepregătiți și ne-a îngreunat situația dar curente mai conciliare din vremurile mai apropiate față de năzuințele noastre culturale, care dă legii o interpretare și executare mai suportabilă, ne-a mai ușurat în forma aceasta, în satele unde școala românească confesională și-a creat drum larg, hotărât și pe unde foloasele ei să vadă pas de pas, ea își avea apărătorii dărzi în toate clipele de vijelie. Dar aceste sate sunt foarte reduse, majoritatea covârșitoare nu cunoaște nici folosul cărții. Acolo în urma mizeriei atât materiale, cât și morale o rezistență și o înțelegere largă pentru apărarea școalei confesionale va lipsi cu desăvârșire.

Firește, aceste constatări se referesc mai ales la Bihorul nostru, la care mă gândesc cu multă durere. Legea lui Apponyi ne-a găsit într'o completă desorientare, căci în trecut s'a pus puțină grijă pe luminarea satelor prin școale bune și corespunzătoare. Au fost greșeli ce nu se pot îndrepta, și totuși trebuie îndreptate.

Mijloace bănești avem puține și fără ele eram în absolută imposibilitate de apărare, iar lumea românească afară de comitat privea la noi ca la o cantitate neglijabilă. Nime nu și-a dat seama de numărul mare de Români, cari locuiesc aici în masă compactă și nimeni nu s'a gândit la imensa pagubă și ruină, ce se aduce neamului românesc prin desconsiderarea noastră.

Bihorul este unul dintre cele mai mari comitate ale țării. Numai peste 600 mii de locuitori, dintre cari 300 de mii sunt Români, după confesiune 226.790 mii ortodocși iar restul 90 mii gr. cat.

Suntem deci la număr câți sunt Români din Bucovina. Și ce puțin ne cunosc chiar conducătorii noștri! Par-că n'am forma o parte întregitoare din cele 4 milioane de Români din Ungaria!

Bihorul are în fruntea sa doi prefecți, unul al comitatului și altul al orașului Oradea-mare. Este împărțit în 17 cercuri pretoriale. Românii formează majorități în cercul Beiușului, Aleșdului, Central, Ceicăi, Tincei și Vașcăului, apoi minorități respectabile în cercul Cefa, Salurd, Marghita, și Salonta.

Românii sunt așezați în părțile de Sud și Răsărit a-le comitatului și sunt amestecați cu Maghiarii numai în părțile dinspre Apus și Nord. La Sudul comitatului Bihor se întinde comitatul Arad, la Răsărit Turda-Arieș, Cluj și Sălagiu.

Români ortodocși se țin de dieceza Aradului. Congresul național din 1916 a luat importanta hotărâre să se înființeze vechia episcopie ortodoxă a Orăzii mari, care a încetat cu moartea episcopului Efreem Veniamin întâmplată la anul 1695. Este însă consistor cordonat cu cel din Arad, sub presidenția vicarului episcopesc. Numără 276 parohii și 393 filii, împărțite în 5 protopopiate, și anume: Protopopiatul Beiușului cu 39.567 suflete, Beliului 29.656 suflete, Orăzii-mari 39.497 suflete, Peșteșulu 40.182 suflete, Tincii 35.713. Vașcăului 35.028 suflete. E contemplată înființarea a încă 6 protopopiate, căci administrarea parohiilor și îngrijirea de mersul învățământului și supraveghierea regiunilor subalterne, e foarte anevoioasă.

Înainte de legea lui Apponyi aveam aproape în fiecare parohie câte-o școală confesională. Numai în cercul Aleșdului și cel Central erau câteva școli de stat, cu limbă de propunere ungurească.

În cele mai multe parohii școlile însă nu funcționau, din lipsa de învățători și în urma neînțelegerii șefilor tractului.

Așa se explică faptul că cel mai îngrozitor număr de analfabeți îl dau Românii din Bihor.

Legea lui Apponyi ne găsește cu 96% de analfabeți.

Acum parohiile în lipsa de mijloace materiale n'aveau cum să ridice clădiri noi, dar nici să asigure salariul. Ordinele Veneratului Consistor rămăneau neexecutate, căci parohiile sunt înspăimântător de sărace. În ținuturile deluroase ale Vașcăului, Beiușului și ale Ceicăi, apoi în ale Beliului starea economică a țărânului e chiar deplorabilă. Satele au 200—600 locuitori. Puține sunt satele cu un număr mai mare de locuitori.

Unele organe administrative au forțat înființarea de școli comunale pe cheltuiala comunei. Au închis pe cele confesionale ca nepotrivite, dar după aceea le deschideau din nou potrivite pentru școli comunale.

(Va urmă).

Lirica lui Schiller.

(Studiu din istoria literaturii germane).

De: Dr. Emil Precup prof.

II.

Poeziile din perioada a doua.

(1785—1790).

— Urmare. —

În Mannheim a cunoscut Schiller pe Charlotte von Kalb: o damă frumoasă, tânără, liberală și de spirit, dar excentrică. Prin puterea sa la aparență rece, dar atrăgătoare și plină de temperament i-a reușit să-l cucerească pe poet. Ea făcea pe desinteresată și altruistă în iubire. Ei discutau despre gradul cel mai înalt de fericire, pe care îl poate oferi prietenia; vorbeau despre prietenie și iubire în înțelesul odelor dedicate Laurei. Precum ceva mai târziu consideră vecinicia ca scopul ultim al prieteniei sale cu Körner, astfel acum eternitatea este scopul iubirii sale față de Charlotte, iar speranța sa este credința în nemurire. Și nu peste mult sentimentele lor reciproce au fost asigurate. Din prietenia s'a schimbat Charlotte în amantă adevărată. Silită din partea rudeniilor sale să se mărite cu unul pe care nu-l iubiă, s'a alipit de tânărul și genialul poet cu atâta patimă, încât pe acesta l-a încurcat în lupte vertheriane. Acum a început a simți poetul forța mare a iubirii, care neliniștește, dar totodată încântă. Viitorul precum și energia sa telectuală erau puse în joc. Să-i urmeze demonului senzual al patimii, sau chemării geniului său creator? Astfel ajunsese într-o luptă penibilă cu situația sa proprie. Ce s'a petrecut atunci în inima lui Schiller nu ne spune nici o scrisoare, nici un document. Dar pentru a da expresie situației sale sufletești și-a luat refugiul la poezia lirică și scrisese poeziile: „Die Freigeisterei der Leidenschaft“ (mai târziu „der Kampf“) și „Resignation“.

Cu aceste poezii intră Schiller într'a doaua perioadă a creațiunilor sale lirice, în așa numita „Periode der Klärungs — und Erhebungsstufe der Poesie“¹⁾. Viehoff zice despre aceasta perioadă: „Cercul poeziei sale începe a se limpezi; norii bombasticismului, ai supraîncordării, ai lipsei de înclăritate și de gust, cari întunecau încă splendoarea geniului său, care străluceă chiar și din încercările sale poetice dela început, încep a se împrăștiă, deși încă nu se destramă total.“

Asemănând produsele perioadei dela 1785—1789 cu produsele din perioada primă, trebuie să recunoaștem progresul ce a făcut Schiller în privința gustului. Cumpănire mai mare și gust mai progresat în expunere deosebește poeziile acestea de cele din perioada primă. Totuși unele idei neînfrânate și mai ales grămădirea peste olaltă a imaginilor ce nu sunt strâns legate unele de altele, saltul dela o metaforă la alta de tot opusă, ne amintesc poeziile din perioada primă a tinereții sale.

¹⁾ Perioada de purificare și perfecționare a poeziei.

Poezia *Freigeisterei der Leidenschaft*¹⁾ zugrăvește cele mai intime lupte sufletești ale poetului și este rezultatul pățaniilor sale. Subiectul său este votul făcut virtuții în luptă cu impulsul spre fericire și cu patima, care este mai puternică decât simțul de datorie față de o renunțare făgăduită. Este lupta dintre moralitate și sensualism, dintre simțul datoriei și înclinare, dintre fericirea sufletească și indestulirea senzuală; aceea luptă, care în „Anthologie” aproape pe fiecare față vine înainte și care după zece ani, în urma experienței sale de viață și a studiilor filosofice, începe a pierde din vehemență, a se muiă și a se aplană într’un „suflet frumos”.

Poetul i-a făcut virtuții un vot pripit și i-a promis că se va stăpâni. Laua observă viermele ce roade din floarea tinereții lui și admirându-i renunțarea eroică, se hotărăște să-i remunereze această virtute, descoperindu-și iubirea față de el. Dar chiar aceasta remunerație, câștigată din partea poetului pe urma virtuții sale îi descătusează dorințele sălbatice ale inimii. El strânge iubita la piept, „auf ihren Lippen brennt sein erster Kuss”²⁾. Apoi cere îndărăt dela virtute votul făcut, fiindcă nu-l mai poate ține:

„Hier ist dein Kranz. Er sei auf ewig mir verloren.
Nimm ihn zurück und lass mich stüdingen”³⁾.

Deja se apropie împlinirea fericirii celei mai mari, când începe a-l muștra conștiința și a-l stăpâni frica de păcat. Această frică se bazează pe tot felul de închipuiri. Pentru că — zice poetul — este o închipuire a crede, că un jurământ, care leagă o femeie de un soț neiubit să nu poată fi călcat. Este o nebunie a crede, că suflete create unul pentru altul după voința lui Dumnezeu pot fi despărțite. Dumnezeu, nu cere jertfe și o renunțare atât de amară.

„O diesem Gott lasst unsere Tempel uns verschliessen.
Kein Loblied feiere ihn,
Und keine Freudenträne soll ihm weiter fließen,
Er hat auf immer seinen Lohn dahin”⁴⁾

Dar ori cât de tare se revoltă în cugetul său contra ordinii încătuseate din lume, mintea sa sănătoasă totuși a găsit învingerea necesară în favorul renunțării. Monumentul acestei învingeri în lupta uriașă cu simțul datoriei este poezia: „Resignation”.

(Va urma).

¹⁾ Liberucugetarea pasiunilor.

²⁾ Pe buzele ei se simte focul primului sărut al său.

³⁾ Aici îți este cununa. Fie-mi pierdută pentru vecie, ia-o îndărăpt și lasă-mă să păcătolesc.

⁴⁾ Templul unui atare rău trebuie închis,
Nici un imn să nu-l mai sărbătorească,
Și nici o lacrimă de bucurie să nu mai curgă pentru el,
A pierdut pentru vecie orice răsplată.

Fuga la Eghiptet.

Legendă de Selma Lagerlöf, trad. de Tr. Mager.

Depart, departe, pe una dintre nemărginitele stepe ale răsăritului, trăia odată înainte de asta cu mii de ani, un palmier singuratic. Toți călătorii se opriau sub dânsul uimiți de vigoarea și bătrânețea lui, căci eră cu mult mai puternic și mai bătrân, decât alți palmieri; încât i-se dusesse faima, că are să crească mai înalt decât obeliscurile și piramidele și are să viețuiască până odată cu lumea.

Și cum într’o zi uriașul palmier stă colea neclintit în singurătatea lui de sihastru și privea a lene asupra deșertului — cum o făcea de mii de ani —; o apariție ciudată îl trezi din uluiala vieții lui monotone. Smuls brusc din letargia de veacuri, un freamăt zgometos îi parcurse pompoasa coroană, ce începuse să se legene maiestos pe trunchiul înalt și suleget. Departe încă, la marginea horizontului apărură doi oameni. Erau încă tot la depărtare, unde cămila apare cât furnica numai; dar el totuși nu se înșelase, căci într’adevăr se apropiau dintr’acolo doi oameni. Doi de bună seamă, și încă străini, doar palmierul cunoștea, de sute de ani pe toți locuitorii aceluia ținut.

Un bărbat și-o femeie năzuiau încoace „dar — lucru ciudat — nu aveă cu dânșii: nici călăuză și nici dobitoace de povară; nici corturi și nici burdufuri cu apă.

„Sărmanii! au venit să piară p’ aici” — gândia în sine palmierul.

Și privi repede împrejur.

„Mult mă mir însă” își zise dânsul, că n’au eșit deja leii la pândă, ca să-și vâneze prada. Nu zăresc de nicăiri nici unul nu observ repezindu-se la dânșii. Nu văd nici chiar hoții aținându-le calea. Și uită-i dânșii se aproprie încet”.

„Din șapte părți îi pândesta moartea”, înșiră palmierul. „Leii îi vor sfâșia, șerpii îi vor înțepă cu limbile lor veninoase, setea îi va stoarce de viață, Samum îi va îngropă în nisipul ferbinte, tâlharii îi vor măcelări, razele soarelui îi vor aprinde și frica îi va răpune.”

Încercă să-și abată gândirea într’altă, căci nenorocirea acestor oameni îi pricinuia dureri.

Însă îndepărtatul spațiu nu-i oferia nimic deosebit, nimic nou, ceea ce nu ar fi privit el zilnic de mii de ani. Nimic nu încercă să-i încătuseze atențiunea. Astfel fu nevoit să se întoarcă din nou spre cei doi călători sărmani.

„Pe secetă și furtună” (cei mai înfricoșați dușmani ai omului) zise palmierul, „ce poartă nefericita pe brațe? Mi-se pare, că nebunii ăștia au adus cu ei și un copilăș!”

Palmierul, ce zăcea la mare depărtare — cum obicinuesc să vază bătrânii, — spusese adevărul. Femeia ținea în brațe un copilăș, care-și culcase căpșori-i blond pe umerii mamei sale și ațipise.

„Și bietul copilăș nici nu-i îmbrăcat cum se cade măcar” — zise palmierul. „Văd cum biata mamă și-a ridicat capătul mantiei și cu dânsul acopere corpul goluț al copilului. Se vede c’au plecat fără veste de-acasă. Acum înțeleg totul: oamenii aceștia sunt în re-fugi”.

„Cu toate acestea sunt nebuni“, continuă palmierul. Dacă nu au vre-un bun inger de pază, apoi mai bine le-ar fi fost să se supună și celui mai răutăcios dușman, decât să se arunce spre peire în brațele pustiului.

Îmi închipuiesc cum s'a întâmplat. Bărbatul era la lucrul său, copilașul dormia în leagăn, femeia eșise după apă. Abia se depărtase însă câțiva pași dela poartă și zări dușmanii apropiindu-se. Ea se repezi înlăuntru, smulse copilașul la sine, își chemă bărbatul s'o urmeze și o tuliră la fugă. Și de când se află pe calea pribegiei, zile de-arândul n'au poposit și nici odihnit. Da, da, numai așa s'a putut întâmpla și dacă ingerul nu le va purta de grije...

„Sărmanii, sunt atât de îngroziți, încât nu mai simțesc nici oboseala și nici alte chinuri trupești, dar observ cum le arde setea din ochii secați de lacrimi. Eu trebuie să cunosc doar setea pe fața omului istovit de arșiță și zăduf.“

Și când își aminti palmierul de sete, se cutremură de groază, iar vârfurile frunzelor sale începură să se răsucească, ca și ținute pe para focului.

„Dacă aș fi fost eu om“, zise dânsul „nici odată n'ași fi îndrăsnit să merg în pustie. Mare îndrăzneală trebuie să aibă celce pornește la deșert și nu posedă rădăcinile noastre ce pătrund până în adâncimile veșnic nesecate, de apă. Aici e greu chiar și pentru palmieri cum sunt eu.“

„Dacă aș putea să-i sfătuesc, apoi le-aș zice să se reîntorcă de unde au venit. Dușmanii lor nu pot fi așa de grozavi, cum e pustiul. Ori cred dânsii că-i așa de ușor să trăiești în deșert. Eu singur știu, ce greu mi-e să-mi susțiu vieța pe aste vremuri. Totdeauna îmi amintesc cu groază cum odată în tinerețele mele aruncase Samumul un munte întreg de nisip peste mine. Mă nădușisem aproape. Și dacă nu-mi era altcum ursita, apoi desigur mă isprăviam atunci.“

Și așa mai departe bătrânul palmier își desfășură încet amintirile ca un vechiu sihastru, ce era.

„Deslușesc o vibrație melodioasă strecurându-se prin frunzișul meu“ — vorbi el. Întreagă coroana mea tresare în mișcare. Nu știu, nu înțeleg un sentiment de milă deosebit de puternic m'a cuprins la vederea acestor sărmani refugiați. Și întristata femeie e atât de frumoasă. Ea îmi reamintește povestea celor mai frumoase clipe din vieța mea“. (Va urma).

Cuvânt la sărbătoarea „Florilor“.

Iubiți creștini!

Sfânta evanghelie de astăzi ne arată două momente însemnate din vieța Mântuitorului. În partea primă a sf. evanghelii, vedem o femeie iubitoare de Dumnezeu, care se umilește mult pe sine, dând dovada cea mai eclatantă de iubire creștinească iar în partea a doua a evangheliei, vedem intrarea triumfală a lui Isus în Ierusalim. Cum fiecare din noi, când ne pregătim de un lucru mare, ne dăm silința, ca să reușească acest lucru întru toate, astfel Isus înainte de moartea și învierea Lui, caută ca să se plinească scriptura zisă despre El. Îl vedem, că vine să cerceteze pe Lazar, pe care îl înviează. Când el e în casa lui Lazar, bucuria e mare și Maria îi spală picioarele cu mir de nard, iar cu părul capului ei, îi șterge picioarele. Ma-

ria era sora lui Lazar și deci lesne ni-e de înțeles fapta ei. În recunoștința sa pentru că Isus a înviat pe fratele-său, cheltuiește mirul de mare preț și se umilește pe sine. Iuda — ucigașul, — îndată își face observarea, că mai bine prețul mirului să se fi dat săracilor, — însă gândul îi era, ca banii mirului să fi ajuns la el în pungă.

Să luăm întâiu partea primă a evangheliei. Două tipuri avem aici; al Mariei în care e întrupată recunoștința și al lui Iuda, care e tipul omului avar, materialist. Să analizăm întrucâtva aceste două însușiri omenești.

Recunoștința e aceea însușire omenească, care zice, că dacă cineva ți-a făcut bine să-i răsplătești iar cu bine. Sf. scriptură însă merge mai departe și zice, că și atunci să răsplătești cu bine cuiva, dacă ți-a făcut rău. Acesta ar fi idealul nostru, care nu-l putem ajunge. Tendința sufletului spre cele ideale, e împiedecată de corp. Un om îți face bine, și când ajunge la rău, îl sprijinești, — iată recunoștința. Isus învie pe Lazar, fratele Mariei și Maria spală cu mir picioarele lui Isus, — iată recunoștința. Această bună însușire caracteristică sufletelor nobile e pe cale să dispară dintre noi, — căci praxa ne arată contrarul. Faci cuiva bine și-ți răsplătește cu rău. Românul cu multă experiență de viață își are proverbul: „Fă bine și așteaptă rău“. Multe lovituri a trebuit să sufere recunoștința, ca și proverb să se facă despre ea. Și ce face ca noi să fim nerecunoscători? Duhul rău ce stăpânește inimile noastre; și cel care mai are puțină conștiință, care-i zice, răsplătește binele cu bine, e copleșit de goana neconținută după avuții și se apropie cu pași rapizi de Iuda. Toate se întâlnesc, numai binele cu recunoștința nu. Dacă cineva ne împrumută cu ceva, nu ne-a făcut bine? Și nu se cade, ca să-i reîntorcem cu mulțămărită împrumutul?! Dar noi mai căutăm să tragem din ce ne-a împrumutat. Cu ce răsplătim noi Dumnezeire, că ne-a creat și ne susține încunjurați de toate frumsețile și bunătățile naturii? Că înjurăm pe D-zeu, facem fapte contrare poruncilor Lui?! Nu, nu aceasta e recunoștința.

Ca și o urmare naturală a nerecunoștinții e păcatul lui Iuda, omul avar, materialist, cum reiese și din sf. evanghelie de astăzi. Că suntem nerecunoscători, vina e în darul de câștig, materialism, cum se numește, sau cultul banului. Mai ales acum de când e războiul, — materialismul a luat proporții înspăimântătoare. Oamenii bisericești cu durere și cu puține mijloace pot lupta contra acestui flagel, care se aseamănă cu inundarea rapidă a câmpului mănăstiresc de o apă noroioasă. Au rămas odată dintre oameni, cei mai mici și neputincioși, iar ei se simt acum la liber, au rămas femei fără stăpânire, cari își dau frâu liber patimilor. Decadență morală este aceasta, — care e împreună cu toate războaiele. Libertatea aceasta nu ar fi cauză așa mare, cași abundența banilor. Oamenii săraci, cari n'au avut în casa lor poate nicidecum mai mult de 20-30 coroane, acum au sute și mii. Iar banul, — ispita diavolului —, te ademenește la toate neputințele.

Aceasta ar fi de remarcat în partea primă a sf. evanghelii —, până la intrarea lui Isus în Ierusalim —, partea II. În partea a doua e primirea triumfală a lui Isus în Ierusalim și frica mare ce cuprinde pe arhiepiscop, că Isus le surpă vaza și dominația asupra popo-

rului. Înainte de moarte Isus intră triumfal, cu alaiul poporului în Ierusalim. Evreii îl primesc ca și pe un erou național, de aceea îl aclamă. Arhierii tremură de „mânie, căci mulți mergeau din Jidovi și credeau în el“. Aici putem scoate la iveală, virtutea umilinței și puterea adevărului, căroră nu-i poate rezista nici iadul. Isus, Domnul lumii, intră în cetate pe un mânăz de azină. El, care a zis, — cel-ce se înalță umilise-va, iar cel-ce se umilește se va înalță, — urmează acest adevăr. Tot așa de bine ar fi putut el se între însoțit de sfinți, cu pompă luxoasă, dar nu o face, ci ne dă nouă pilda cea mai eclatantă a umilinței. „Capul plecat nu-l taie sabia“, e proverbul românesc în formă mai dur exprimată, care arată umilința. Rar unde se mai susține azi această virtute. Dar în locurile unde nu a străbătut veninul ce-l aduce semidocția, îmbrăcată în haina culturai. Toți dorim cultura ne închinăm ei, dar ea nu e în felul cum o pricepem noi; cu lăpădarea instituțiilor bisericești, a simțului de pudoare și alte. Se păstrează acest simț al umilinței în satele cu biserici de lemn și inimă de aur și nu la voi cei cu biserici aurite și oameni cu inimi împetrite. Sub masca, că sunteți mai cultivați, profanați toate cele sfinte. Nu aceasta e cultură, e spoială; mormânt răruit și înlăuntru plin de oase puturoase. În convorbirile voastre nu vă roșește obrazul la cuvinte indecente; roșește însă fața omului umilit, când îi spui numai un cuvânt legănat. Iată umilința.

Și această virtute trebuie de mic omul să și-o însușească, căci dacă odată se sumește, e cu greu. Această însușire creștinească o vedem la Isus, o vedem la Maria, când îi spală picioarele și o vedem în însuș factul morții lui Isus. Cât a fost pe pământ nu a umblat îngunjurat de suită, cu alaiu, ci cu niște pescari, a dormit în câmp, a mâncat cu apostolii la un loc și toate ne arată umilința lui. Unde e astăzi această umilință; domnul la un loc cu sluga, săracul pe un drum cu bogatul?! Dar aici pe pământ e așa; dincolo de mormânt nu este nici rang, nici funcțiune. Sufletul merge la judecată; unde Părintele va rosti judecata „veniți binecuvântați... și moșteniți împărăția...“ sau „mergeți dela mine... în focul cel veșnic“, — iar trupul se dă pământului din care a fost făcut. Umilință cer dela voi; să dispară deosebirea de bogat și sărac, căci nu în averi, nu în ranguri, nu în hrană ticnită, nu în baluri și desfrâu e bogăție, nici în putere lumească, ci în curățenia sufletului umilit. Pilda bogatului și a săracului Lazar ni-e vie înainte sau un citat lumesc: „Ce-i ajută lui Caesar c'a fost un om mare? Astăzi poate cenușa lui lipește un zid vechiu împotriva ploii și furtunii.“ (Eminescu: Hristos a înviat).

Să nu se confunde însă umilința cu servilismul, care e o însușire dejositoare, prin care noi nu ne prețuim sufletul, ci ne supunem orbiș ori căror porunci lumești, venite din ori care parte, fie aceste bune fie rele. Cuvântul bisericei e sfânt și ei trebuie să ne supunem, arătându-ne umilința. Căci de 2000 de ani de când e pe pământ biserica lui Hristos, numai așa a putut susține, dacă cuvântul ei a fost ascultat de credincioși, și că ea a predicat adevărul curat, căruia nu-i poate nimic să stea împotriva. Adevărului predicat de Isus nu i-se poate nimenea împotrivi, căci de puterea convingătoare a lui dispăre minciuna. Cu groază văd această farizeii, își văd terenul micșorându-se și de aceea caută să-l ucidă pe Isus. Dar adevărul tot iese la iveală. Vai de celce se opune adevărului, căci e delăturat ca un gunoiu. Istoria ne e dovadă, — Sf. scrip-

tură asemenea. Idolatria, politeismul se topesc înaintea lui Hristos, cu tirănia domnilor de atunci. Vedeți și în viața statelor; acolo unde e tirănie, suprimare, sunt încontinuu frecări, revoluțiuni. Se aseamănă adevărul, cu sămânța de muștar, care dă roade înbelșugate.

Iubiților! Am vorbit în această zi a Floriilor, — în cadrul evangheliei, — despre recunoștință, materialism, umilință și adevăr, teze la aparență străine, dar în fond coerente. Urmează una din alta, afară de materialism, care le e contrar și rezultă din însușirile contrare umilinței, recunoștinței și adevărului. Astăzi, când natura se îmbracă în haină nouă de primăvară, să ne îmbrăcăm și noi în hainele scilpicioase ale iubirii de Dumnezeu.

Umilința, recunoștința și adevărul să ne fie călăuză vieții și îmbrăcați cu acestea să așteptăm ziua Învierii Domnului, — preamărind pe Dumnezeu. Amin.

Murani, martie 1917.

V. Ilieșiu preot.

CRONICA.

Necrolog. *Leontina Montani*, soția publicistului Ioan Montani, a murit în 20 Martie (2 Aprilie) a. c. Societatea din Arad a pierdut un blând suflet de femeie, o soție și mamă de model. Trimitem condoleanțele noastre familiei întristate.

Remunerație preoților. Ministrul ung. de culte și inst. publică va remunera preoții, cari au substituit pe învățători în școală. În considerare se vor lua numai ceice au preles în școale în cursul anului școlar 1916—17.

Ouale roșii de Paști vor fi oprite și în anul acesta, cum au fost și în anul trecut.

Intrare sub drapel. Glotașii născuți între anii 1872—1891, aflați apți pentru serviciul militar, vor intra în acest serviciu la 16 Aprilie a. c. Tot atunci intră și cei liberați din serviciu, dar aflați apoi apți la supraarbitrare.

Traficele în viitor vor fi cedate la invalizi. Ministrul de finanțe ungar, Teleszky a dat ordin la toate direcțiunile financiare, ca în viitor cedarea de trafici, să se facă numai pe bază de ofertă publică, luându-se în considerare cererile invalizilor din războiul actual, sau a persoanelor cari și-au pierdut un frate, un fiu, sau părinte în război.

O fundațiune de 2 milioane coroane, a făcut marele fabricant Manfred Weiss membru în casa magnaților, cu scopul de a se creia spitale pentru mame și copii, cari spitale vor purta numele reginei Zita.

Restrângerea circulațiunei de poștă, telegraf și telefon. Părțile ostice și sud-ostice ale țării, cari cad sub dispoziții excepționale în privința circulațiunii postale sunt de prezent următoarele: comitatele Mara-

murăș, Bistrița-Năsăud, Solnoc-Dobâca, Murăș-Turda, Csik, Udvarhely, Háromszék, Tárnavamare și mică, Făgăraș și Brașov, apoi din comitatul Cojocnei, cercurile: Teke, Mezöörnyes și Nagysármás din Torontal cercurile: Antalfalva, Nagybecskerek și Panciova, din Timiș cercurile: Kevevára și M.-Fehértemplom, din Carașseverin cercurile: Orșova și Ujmoldova, din Hunedoara cercul Petrozsény și în fine din comitatul Sibiu cercul Cislădiei. Scrisorile expedate din și în ținuturile amintite sunt supuse cenzurii militare, deci vor trebui date, deschise (nelipite). Dacă scrisorile nu trec granițele aceluiași comitat resp. cerc. ce cade sub cenzura militară, ele pot fi expedate și închise. — Pachetele se pot expedia sigilate, dacă nu conțin comunicări în scris (scrisori), dar oficiile postale sunt îndreptățite a desface pachetele, ce li s'ar părea suspecte. Deschiderea pachetelor se face la predarea acestora la postă și în fața trimitătorului. — Pe mandate postale, scrisori de trăsură („frachtbrief“-ur) expedate în sau ținuturile amintite nu este permis a se scrie nimic. — Este strict oprit a expedia scrisori din aceste locuri astfel, ca să nu treacă prin cenzură. Față cu asemenea contravenții vor pași autoritățile militare cu cea mai mare strictețe. Din ținuturile afară de teritoriul oprit se pot da telegrame private în localități aparținătoare acestui teritor. Din acestea însă se va putea telegrafia numai în cazuri excepționale și și sub motivul unor interese generale și sub condițiile cari se pot afla la oficiile postale respective. — Telegramme înăuntru aceluiași comitat se pot da pe lângă învoirea în scris a comitelui suprem. — Folosirea de telefon în interiorul aceluiași comitat este permisă, întru cât se înțele e alte împrejurări nu o împiedecă. — Excepție fac aici numai comitatele Maramurăș, Bistrița-Năsăud, Maros-Torda, Csik, Udvarhely și Háromszék, unde adeca comunicația telefonică nu e permisă.

Bibliografie.

Zări din univers de *Gavril Todică*. Biblioteca Semănătorul Nr. 18. În broșura Zări din Univers dl Gavril Todică colectează și publică o parte a articolelor de popularizare științifică, apărute prin ziarul și revistele dela noi. — Dl Todică are marele avantaj față de alți mănuitoari ai condeului dela noi, căci dânsul ne dă totdeauna studii complete: articolii dlui Todică sunt în legătură unii cu alții, așa încât îți face impresia, că a voit să scrie o carte din care publică la anumite intervale câte o parte. — Deci nu este nici o mirare când vedem în broșura aceasta un complet studiu de astronomie elementară scris în stilul înflorit și presărat cu citate — poezii, cum este stilul dlui Todică.

Incepe cu „Cercul Instelat“ în care dă câteva cunoștințe din istoria astronomiei, trece apoi la astronomia solară, scriind înflorit despre soare, planete și trabanții lor, consacrand un întreg capitol luminătoarei nopții, prezintă întunecimile desoare și lună, dând în tot locul explicații în felul cum am putea să înțelegem

și noi aceste fenomene cerești altora, cari nu au învățat niciodată despre ele. Ultimul capitol este al cometelor și apariției lor.

Broșura dlui Todică poate face cele mai bune servicii elevilor din școlile medii și luminătorilor poporului, preoților și învățătorilor.

V.

Poșta redacției.

I. P. Act de recunoștință și încurajare s'a luat în B. și Ș. despre predicile apărute. Cele scrise de D-Ta nu sunt concise și. nu conțin nimic nou. Părerea despre forma și cuprinsul predicilor ni-o lasă nouă, ca mai apropiați de calea îndrumărilor. Incolo ne simțim fericiți că vă vedem interesul mare și înflăcărarea pentru noua direcție luată de preoțime.

Concurs.

În urma rezoluțiunii Ven. Consistor Nr. 243/1917 pentru îndeplinire a parohiei din Păuliș (Ópálos) devenită vacantă prin trecerea parohului Zamfir Conopan la statul de deficiență prin această public concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul oficios „Biserica și Școala“.

Parochia este de clasa I.

Venitele acestei parohii sunt:

1. O sesiune parohială extravilan.
2. Stolele legale.
3. Birul legal în naturale după uzul din trecut.
4. Eventuala întregire dela stat.

Preotul ales va avea să se îngrijească de locuința pentru sine și să supoarte toate dările publice după venitul parohial și va avea să provadă fără altă remunerațiune catehizarea elevilor dela școlile noastre din comună.

Reflectanții la această parohie să-și trimită cererile lor ajustate cu documentele de calificare cerută în concluzul sinodal Nr. 84/1910 pct. I. și cu atestate despre eventualul serviciu de până aci și adresate comitetului parohial din Păuliș (Ópálos) oficiului protopresbiteral din Mariaradna, iar dânsii să se prezinte cu stricta observare a dispozițiilor regulamentare în sfânta biserică din comună, spre a se arăta poporului.

Se notează: că în urma concluzului normativ al Ven. Consistor diecezan de sub Nr. 4898/1916 la prezentarea în parohie se admit numai acei recurenți din dieceză, cari dovedesc, că întrunesc toate condițiunile concursuale, iar reflectanții din alte dieceze numai dacă prezintă învoirea Consistorului, respective a Episcopului diecezan de a recurge la această parohie.

Mariaradna la 12/25 Martie 1917.

Procopiu Givulescu.
protopresbiter.

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei vacante în **Chelmac** (Maroseperjes) protopresbiteratul Lipovei, în conformitate cu concluzul Veneratului Consistor diecezan de sub Nr. 3763/916 prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele parohiei sunt:

1. Casă parohială cu grădină și supraedificatele recerute.
 2. Una sesie pământ constătătoare din 32 jughere pământ, din care jumătate pe șes jumătate pe deal.
 3. Birul legal.
 4. Stolele legale stabilite prin concursul publicat în Nr. 46 din 1906 al organului oficios „Biserica și Școala“ din Arad.
 5. Eventuala întregire dela stat.
- Toate dările publice după beneficiul parohiei le soivește alesul, care e îndatorat a catehiza la școala confesională din loc, fără altă remunerațiune.

Parohia este de **clasa I-a**; dela reflectanți se pretinde cvalificațiunea pretinsă prin concluzul Ven. Sinod eparhial de sub Nr. 84/1910. II/1.

Recursele ajustate cu documentele recerute prin Regulamentul în vigoare, precum și cu atestat despre eventualul serviciu prestat până aci și adresate comitetului parohial din Chelmac, au a se înaintă Prea On. Oficiu protopopesic gr.-or. rom. din Lipova (Lippa) în termenul concursual, sub durata căruia reflectanții pe lângă observarea strictă a celor cuprinse în §-ul 33 din Regulamentul pentru parohii, vor avea a se prezentă în sf. biserică din Chelmac spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorie.

Chelmac, din ședința comitetului parohial ținută la 31 Iulie (13 August) 1916.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuilă*, ppul Lipovei.

—□—

3—3

In editura **Librăriei Diecezane din Arad** a apărut:

Biblioteca „Semănătorul“

Biblioteca pentru popularizare literară și științifică.

Numărul 40 fileri.

Numărul 40 fileri.

- Nr. 1. *Alexandru Ciura*: Frații schițe din războiu.
- Nr. 2. *Victor Stanciu*: Cuib de rândunică și alte schițe de popularizare științifică.
- Nr. 3. *Ion Agârbiceanu*: Din vieța preoțească schițe.
- Nr. 4. *Dr. Ioan Lupaș*: Din trecutul ziaristiceii românești.
- Nr. 5. *Dr. Ion Mateiu*: Școală și educație pagini ardelenesti.
- Nr. 6. *Al. S. Iorga*: La chestiunea industriei noastre.
- Nr. 7. *Ion Clopoșel*: Însemnări pe răboj.
- Nr. 8. *Ion Barac*: Pitelea Gâscariu sau Paradigma leneșului, mult curioasă și în stihuri alcătuită.

- Nr. 9—10. *Mihail Gașpar*: Blăstăm de mamă roman
- Nr. 11. *Victor Stanciu*: Plantele de leac.
- Nr. 12. *Emil Isac*: Ardealule, Ardealule bătrân.
- Nr. 13. *Grazia Delledda*: La stână și Ispita, schițe trad. de C. Mușlea.
- Nr. 14. *I. Băilă*: Însurăm pe Victor și Pe povârniș.
- Nr. 15. *Dr. Ioan Lupaș*: Luptători pentru lumină.
- Nr. 16. *Dr. Al. Borza*: Din viața plantelor.
- Nr. 17. *Ioan Georgescu*: Dovezi nouă pentru adevăruri vechi.
- Nr. 18. *Gavril Todica*: Zări din univers.
- Nr. 19. *Dr. I. S.*: Patimile și moartea lui Isus Hristos.
- Nr. 20. *Wildenbruch*: Lacrimile copiilor.

Pentru tot ce privește **Biblioteca „Semănătorul“**, a se adresă **Librăriei Diecezane, Arad.**